

Brüssel, 26. september 2022
(OR. en)

12794/22

Institutsioonidevaheline
dokument:
2022/0301(NLE)

FRONT 333
COWEB 100
MIGR 270

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	23. september 2022
Saaja:	Nõukogu peasekretariaat
Komisjoni dok nr:	COM(2022) 492 final
Teema:	Ettepanek: NÕUKOGU OTSUS Euroopa Liidu ja Põhja-Makedoonia Vabariigi vahelise Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti operatiivtegevust Põhja-Makedoonia Vabariigis käsitleva kokkuleppe liidu nimel sõlmimise kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2022) 492 final.

Lisatud: COM(2022) 492 final

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 23.9.2022
COM(2022) 492 final

2022/0301 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

**Euroopa Liidu ja Põhja-Makedoonia Vabariigi vahelise Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve
Ameti operatiivtegevust Põhja-Makedoonia Vabariigis käsitleva kokkuleppe liidu nimel
sõlmimise kohta**

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

- **Ettepaneku põhjused ja eesmärgid**

Üks Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti (edaspidi „amet“) ülesandeid on teha kolmandate riikidega Euroopa piiri- ja rannikuvalve määrusega (määrus (EL) 2019/1896) hõlmatud valdkondades koostööd, „mis võib seisneda operatiivtegevuse käigus piirihaldusrühmade suunamises kolmandatesse riikidesse“¹. Täpsemalt peab amet Euroopa piiri- ja rannikuvalve osana tagama Euroopa integreeritud piirihalduse,² mille üks komponent on koostöö kolmandate riikidega Euroopa piiri- ja rannikuvalve määrusega hõlmatud valdkondades, keskendudes eelkõige naabruses asuvatele kolmandatele riikidele ning ebaseadusliku rände päritolu- või transiidiriikidele³. Amet võib teha oma ülesannete täitmiseks koostööd kolmandate riikide asutustega, mis on pädevad käesoleva määrusega reguleeritud küsimustes,⁴ ning võib kolmanda riigi nõusolekul võtta kolmanda riigi territooriumil Euroopa integreeritud piirihaldusega seotud meetmeid.

Määruse (EL) 2019/1896 artikli 73 lõike 3 kohaselt sõlmib liit olukorras, mis nõuab Euroopa piiri- ja rannikuvalve alalise korpuse piirihaldusrühmade suunamist kolmandasse riiki, kus rühmade liikmed teostavad täitevvolitusi, asjaomase kolmanda riigiga staatust käsitleva kokkuleppe. Selline staatust käsitlev kokkulepe peaks põhinema näidisel, mille komisjon on koostanud sama määruse artikli 76 lõike 1 kohaselt. Komisjon võttis nimetatud näidise vastu 21. detsembril 2021⁵.

Euroopa rände- ja pagulaskriisi haripunktis saabusid Lääne-Balkani kaudu Euroopa Liitu sajad tuhanded varjupaigataotlejad ja rändajad ning Põhja-Makedoonia Vabariik (edaspidi „Põhja-Makedoonia“) asus ühel tähtsal, peamiselt Kreekast Serbiasse suunduva ebaseadusliku segarände marsruudil. Kuigi Euroopa Liitu saabujate arv on pärast seda vähenenud, kasutatakse Põhja-Makedooniat läbivat rändetee endiselt palju. Põhja-Makedooniasse saabus 2021. aastal ebaseaduslikult 20 874 inimest. Selliselt ebaseaduslikult liikuvad inimesed on endiselt inimeste ebaseadusliku üle piiri toimetamisega tegelevate organiseeritud kuritegelike rühmituste sihtmärgiks. Teel olles võivad nad sattuda inimõiguste rikkumiste ohvriks. 2021. aastal suri riigis teel olles viis rändajat.

2017. aastal alustas Euroopa Komisjon Põhja-Makedooniaga läbirääkimisi staatust käsitleva kokkuleppe sõlmimiseks eelmise Euroopa piiri- ja rannikuvalve määruse (määrus (EL) 2016/1624) alusel. Läbirääkimised viidi edukalt lõpule staatust käsitleva kokkuleppe projekti parafeerimisega komisjoni ja Põhja-Makedoonia poolt 18. juulil 2018. Kuid staatust käsitlevat kokkulepet kohe ei allkirjastatud ning 2019. aastal tunnistati eespool nimetatud määrus kehtetuks ja asendati määrusega (EL) 2019/1896.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. novembri 2019. aasta määruse (EL) 2019/1896 (mis käsitleb Euroopa piiri- ja rannikuvalvet) artikli 10 lõike 1 punkt u.

² Määruse (EL) 2019/1896 artikli 71 lõike 1.

³ Määruse (EL) 2019/1896 artikli 3 punkt g.

⁴ Määruse (EL) 2019/1896 artikli 73 lõike 1.

⁵ Teatis COM(2021) 829 – Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. novembri 2019. aasta määruses (EL) 2019/1896, mis käsitleb Euroopa piiri- ja rannikuvalvet ning millega tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1052/2013 ning (EL) 2016/1624, osutatud staatust käsitlev näidiskokkulepe.

29. juulil 2022 volitas nõukogu komisjoni alustama läbirääkimisi Põhja-Makedooniaga kokkuleppe üle, mis käsitleb Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti operatiivtegevust Põhja-Makedoonias (edaspidi „kokkulepe“). Euroopa Komisjon pidas Euroopa Liidu nimel Põhja-Makedooniaga kokkuleppe üle läbirääkimisi 25. augustil 2022. Komisjon on seisukohal, et nõukogu läbirääkimisjuhistega seatud eesmärgid on saavutatud ja kokkulepe on liidule vastuvõetav.

Lisatud nõukogu otsuse ettepanek on õiguslik alus Euroopa Liidu ja Põhja-Makedoonia Vabariigi vahelise Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti operatiivtegevust Põhja-Makedoonia Vabariigis käsitleva kokkuleppe sõlmimiseks.

Schengeni lepinguga ühinenud riikide olukord

Käesolev ettepanek põhineb välispiiride haldamist käsitleval Schengeni *acquis*¹. Liidul ei ole siiski volitusi sõlmida Põhja-Makedooniaga staatust käsitlev kokkulepe Norra, Islandi, Šveitsi ja Liechtensteini suhtes siduval viisil. Tagamaks, et nende riikide poolt Põhja-Makedooniasse saadetud piirivalveametnikel ja muudel asjaomastel töötajatel oleks sama staatus, nagu on sätestatud tulevases staatust käsitlevas kokkuleppes, tuleks staatust käsitlevale kokkuleppele lisatavates ühisdeklaratsioonides väljendada soovi sõlmida Põhja-Makedoonia ja iga Schengeni lepinguga ühinenud riigi vahel sarnased kokkulepped.

Käesolev otsus kujutab endast nende Schengeni *acquis* sätete edasiarendamist, milles Iirimaa ei osale vastavalt nõukogu otsusele 2002/192/EÜ; seetõttu ei osale Iirimaa käesoleva otsuse vastuvõtmisel, see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav. Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokoll nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva otsuse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.

• **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Kontrolli tugevdamine Põhja-Makedoonia piiridel mõjutab positiivselt nii liidu välispiiride kui ka Põhja-Makedoonia piiride haldamist. Staatust käsitleva kokkuleppe sõlmimine oleks kooskõlas Euroopa Liidu ja Põhja-Makedoonia stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingus⁶ sätestatud laiemate koostööeesmärkide ja -prioriteetidega.

Staatust käsitleva kokkuleppe sõlmimine võiks samuti toetada Euroopa Liidu laiemaid jõupingutusi ja kohustusi suutlikkuse arendamisel, et aidata hallata kriisidele reageerimist ning edendada liidu ja Põhja-Makedoonia vahelist lähenemist välis- ja julgeolekuküsimustes.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• **Õiguslik alus**

Käesoleva ettepaneku õiguslik alus on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 77 lõike 2 punktid b ja d ning artikli 79 lõike 2 punkt c koostoimes Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 218 lõike 6 punktiga a.

Euroopa Liidu pädevus staatust käsitleva kokkuleppe sõlmimiseks on sõnaselgelt ette nähtud määruse (EL) 2019/1896 artikli 73 lõikega 3, milles on sätestatud, et „[o]lukorras, kus on

⁶ [http://data.europa.eu/eli/agree_international/2004/239\(2\)/2021-09-09](http://data.europa.eu/eli/agree_international/2004/239(2)/2021-09-09).

vajalik alalise korpuse piirihaldusrühmade suunamine kolmandasse riiki, milles rühmaliikmed teostavad täitevvolitusi, sõlmib liit [...] asjaomase kolmanda riigiga staatust käsitleva kokkuleppe“.

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 3 lõikes 2 on sätestatud, et liidu ainupädevusse kuulub rahvusvahelise lepingu sõlmimine, kui selle sõlmimise näeb ette liidu seadusandlik akt. Määruse (EL) 2019/1896 artikli 73 lõikes 3 on sätestatud, et „liit sõlmib asjaomase kolmanda riigiga staatust käsitleva kokkuleppe“. Seega kuulub Põhja-Makedooniaga sõlmitav kokkulepe Euroopa Liidu ainupädevusse. Vastavalt määruse (EL) 2019/1896 artikli 73 lõikele 3 põhineb kavandatud staatust käsitlev kokkulepe uute elementide osas komisjoni poolt vastu võetud näidiskokkuleppel, tuginedes samal ajal Põhja-Makedooniaga 2018. aastal juba saavutatud kokkuleppe tekstile.

- **Subsidiaarsus ja proportsionaalsus**

Vajadus ühise lähenemisviisi järele

Staatust käsitlev kokkulepe võimaldab Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ametil suunata Põhja-Makedooniasse Euroopa piiri- ja rannikuvalverühmi, kasutades kõiki määrusega (EL) 2019/1896 pakutavaid võimalusi. Ilma sellise kokkuleppeta saab Euroopa integreeritud piirihalduse arendamiseks ja rakendamiseks ning Põhja-Makedoonia toetamiseks tema territooriumi läbida sooviva märkimisväärse hulga rändajate haldamiseks kasutada üksnes liikmesriikide kahepoolseid lähetusi. Seetõttu on Põhja-Makedoonia piiride paremaks haldamiseks vajalik ühine lähenemisviis.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

Kuna tegemist on uue kokkuleppega, ei olnud võimalik olemasolevaid õigusakte hinnata ega nende toimivust kontrollida. Staatust käsitleva kokkuleppe üle läbirääkimisteks ei ole mõju hindamine vajalik.

- **Põhiõigused**

Kooskõlas määruse (EL) 2019/1896 põhjendusega 88 hindab komisjon Põhja-Makedoonia staatust käsitleva kokkuleppega hõlmatud piirkondade olukorda põhiõiguste valdkonnas ja teavitab sellest Euroopa Parlamenti.

Kavandatud kokkulepe sisaldab põhiõiguste järgimisega seotud praktilisi meetmeid ja tagab põhiõiguste täieliku järgimise kokkuleppe alusel korraldatavates tegevustes. Kokkuleppega nähakse ette sõltumatu ja tulemuslik kaebuste esitamise mehhanism kooskõlas määruse (EL) 2019/1896 asjakohaste sätetega, et jälgida põhiõiguste järgimist ja tagada see kõigis kokkuleppe alusel korraldatavates tegevustes.

- **Andmekaitse**

Euroopa Andmekaitseinspektoriga konsulteeritakse staatust käsitleva kokkuleppe andmete edastamisega seotud tingimuste asjus, kui need erinevad oluliselt staatust käsitleva näidiskokkuleppe tingimustest.

4. MÕJU EELARVELE

Staatust käsitleval kokkuleppel finantsmõju puudub. Piirivalverühmade tegelik suunamine operatsiooniplaani alusel tooks kaasa kulud, mis kaetakse ameti eelarvest. Staatust käsitleva kokkuleppe alusel tehtavaid tulevase toiminguid rahastatakse ameti omavahenditest, nagu on ette nähtud liidu iga-aastases eelarvetsükliis.

Liidu toetus Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ametile on juba osa liidu eelarvest, nagu on sedastatud nõukogu järeldustes mitmeaastase finantsraamistiku kokkuleppe kohta.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Komisjon tagab nõuetekohase järelevalve staatust käsitleva kokkuleppe rakendamise üle.

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

Euroopa Liidu ja Põhja-Makedoonia Vabariigi vahelise Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti operatiivtegevust Põhja-Makedoonia Vabariigis käsitleva kokkuleppe liidu nimel sõlmimise kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 77 lõike 2 punkte b ja d ning artikli 79 lõike 2 punkti c koostoimes artikli 218 lõike 6 punktiga a,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi nõusolekut¹

ning arvestades järgmist:

- (1) Vastavalt nõukogu [...] otsusele 2022/XXX allkirjastati Euroopa Liidu ja Põhja-Makedoonia Vabariigi vaheline Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti operatiivtegevust Põhja-Makedoonia Vabariigis käsitlev kokkulepe (edaspidi „kokkulepe“) [...] poolt [.....], eeldusel et see hiljem sõlmitakse.
- (2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/1896² artikli 73 lõike 3 kohaselt sõlmib liit olukorras, kus on vajalik Euroopa piiri- ja rannikuvalve alalise korpuse piirihaldusrühmade suunamine kolmandasse riiki, kus rühmaliikmed teostavad täitevvolitusi, aluslepingu artikli 218 alusel asjaomase kolmanda riigiga staatust käsitleva kokkuleppe.
- (3) Käesolev otsus kujutab endast nende Schengeni *acquis*’ sätete edasiarendamist, milles Iirimaa ei osale vastavalt nõukogu otsusele 2002/192/EÜ;³ seetõttu ei osale Iirimaa käesoleva otsuse vastuvõtmisel, see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.
- (4) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokoll nr 22 (Taani seisukoha kohta)⁴ artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva otsuse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav. Arvestades, et käesolev otsus põhineb Schengeni *acquis*’l, otsustab Taani kõnealuse protokoll artikli

¹ ELT C, lk .

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. novembri 2019. aasta määrus (EL) 2019/1896, mis käsitleb Euroopa piiri- ja rannikuvalvet ning millega tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1052/2013 ning (EL) 2016/1624 (ELT L 295, 14.11.2019, lk 1).

³ Nõukogu 28. veebruari 2002. aasta otsus 2002/192/EÜ Iirimaa taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni *acquis*’ sätetes (EÜT L 64, 7.3.2002, lk 20).

⁴ Protokoll nr 22 Taani seisukoha kohta (ELT C 326, 26.10.2012, lk 299–303).

4 kohaselt kuue kuu jooksul pärast nõukogu otsuse tegemist käesoleva otsuse üle, kas ta rakendab seda oma õiguses.

(5) Kokkulepe tuleks liidu nimel heaks kiita,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Euroopa Liidu ja Põhja-Makedoonia Vabariigi vaheline Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti operatiivtegevust Põhja-Makedoonia Vabariigis käsitlev kokkulepe (edaspidi „kokkulepe“) kiidetakse liidu nimel heaks⁵.

Artikkel 2

Komisjon esitab liidu nimel kokkuleppe artikli 22 lõikes 1 sätestatud teate, et väljendada liidu nõusolekut end kokkuleppega siduda.

Artikkel 3

Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval⁶.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*

⁵ Kokkuleppe tekst on avaldatud *Euroopa Liidu Teatajas* (ELT L, lk...).

⁶ Nõukogu peasekretariaat avaldab kokkuleppe jõustumise kuupäeva *Euroopa Liidu Teatajas*.